

4. Петрик О.А. Стан та перспективи розвитку аудиту в Україні: методологічні та організаційні аспекти : дис. ... докт. екон. наук : 08.00.09 / Олена Анатоліївна Петрик. – К., 2004. – 436 с.

5. Бардаш С.В. Економічний контроль в Україні : системний підхід : монографія. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 656 с.

УДК 657.411

Цибульська Карина

студентка гр. ЕП 19мс спец. 076 «Підприємництво торгівля та біржова діяльність»,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Науковий керівник: Мельник К. П. к.е.н.,
доцент кафедри обліку і аудиту

ОСОБЛИВОСТІ ДОКУМЕНТУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ З ОБЛІКУ І АУДИТУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Бухгалтерський облік на підприємствах здійснюють відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Відповідно до цього Закону, підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи, які фіксують факти здійснення господарських операцій [1]. Первинні документи – це письмові свідчення, що фіксують та підтверджують господарські операції, враховуючи розпорядження та дозволи адміністрації (власника) на їх виконання.

Первинні документи для обліку операцій з власним капіталом, відповідно до змін, які спричиняють господарські операції у складі активів та пасивів підприємства можна розділити на групи (рис.1).

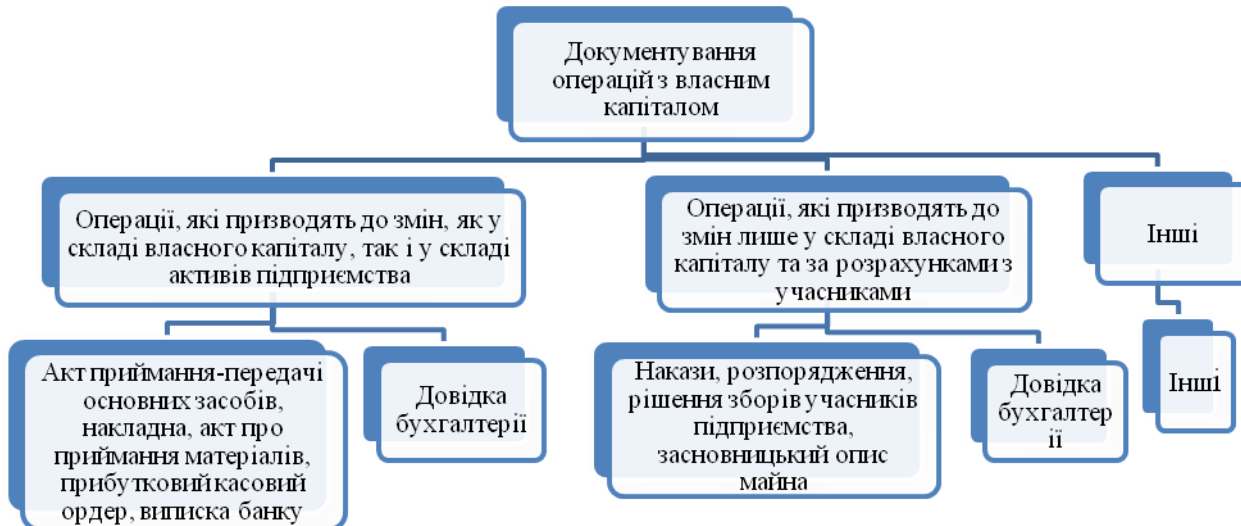

Рис.1 Документування операцій з власним капіталом

Для багатьох операцій з обліку власного капіталу немає розробленого стандартизованого первинного документа. З метою дотримання вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» виникає потреба для обліку цих операцій застосовувати універсальний документ – бухгалтерську довідку. В бухгалтерській довідці наводять зміст помилки, суму та кореспонденцію рахунків бухгалтерського обліку, якою виправляється помилка [2, с.146].

Підприємство може переоцінювати об'єкт основних засобів, об'єкт незавершеного будівництва, нематеріальні активи (щодо яких існує активний ринок), якщо залишкова вартість таких об'єктів істотно відрізняється від їх справедливої вартості на дату балансу.

Сума дооцінки залишкової вартості таких об'єктів відображається у складі додаткового капіталу, а уцінки – у складі витрат. Відомості про зміни первісної вартості та суми зносу основних засобів записують до інвентарної картки обліку основних засобів, але при цьому не показують розрахунок цієї суми.

Статутний капітал акціонерного товариства складається з простих і привілейованих акцій і його збільшення може відбуватись через збільшення акцій існуючої номінальної вартості або шляхом збільшення вартості акцій. Таке збільшення статутного капіталу може відбуватись за рахунок індексації основних засобів. Для збільшення статутного капіталу потрібне відповідне рішення зборів учасників та реєстрація змін до статуту в установленому порядку.

Підприємство має право викупити в акціонера оплачені ним акції або частку в статутному капіталі господарського товариства, для подальшого їх перепродажу, анулювання. Якщо акції викупувають за готівкові кошти, то первинним документом буде видатковий касовий ордер, якщо за безготівковим розрахунком – виписка банку[2, с.73].

Документальне оформлення перепродажу акцій чи часток буде залежати від виду активу, який надається в оплату, та проводиться аналогічно погашенню заборгованості з капіталу. Якщо вартість перепродажу акцій (часток) є більша, ніж фактична собівартість їх викупу, то виникне емісійний дохід (для перепродажу часток – збільшиться інший вкладений капітал), якщо менша, то зменшиться додатковий капітал, а у разі його недостатності – нерозподілений прибуток[17, с.73].

Анулювання викуплених акцій (часток) призводить до зменшення статутного капіталу. Під час анулювання акцій (часток) складові власного капіталу змінюються залежно від різниці між собівартістю викуплених акцій (часток) та їх номінальною вартістю. Частково така різниця погашається за рахунок додатково вкладеного капіталу. Якщо фактична собівартість викуплених акцій (часток) перевищує їх номінальну вартість понад наявного залишку на рахунку додатково вкладеного капіталу, то вона погашається за рахунок нерозподіленого прибутку. Під час анулювання акцій (часток) або їх перепродажу оформляють бухгалтерську довідку.

Зменшення статутного капіталу акціонерного товариства шляхом зменшення номінальної вартості акцій призводить до компенсації такої різниці акціонерам або до збільшення додатково вкладеного капіталу. Засновники підприємства можуть прийняти рішення про покриття невідшкодованих збитків за рахунок пайового капіталу, додаткового чи резервного капіталу. Така операція оформляється рішенням засновників. На суму безкоштовно отриманих необігових активів підприємство збільшує інший додатковий капітал. У процесі їх експлуатації нараховується знос, на величину якого визнається дохід від безоплатно одержаних активів та відповідно зменшується додатковий капітал. Ця операція оформляється бухгалтерською довідкою.

Отже, господарські операції відображаються в бухгалтерському обліку за наявності первинного документа. На операції, що відображають рух власного капіталу, для яких немає стандартизованих бланків типових форм первинних документів, оформляється бухгалтерська довідка, використання якої, на законодавчому рівні, передбачено лише для виправлення помилок в облікових реєстрах. Інформація, яка наводиться в бухгалтерській довідці для інших операцій, неповною мірою висвітлює їх суть та методику розрахунку відображених в них сум. З метою усунення таких невідповідностей у нашому дослідженні розглянуто найбільш типові операції, що трапляються на підприємствах різних форм власності і пропонуються форми документів, якими би вони могли оформлятися для більш повного відображення їх суті. Водночас документування, як важливий методологічний прийом бухгалтерського обліку, потребує подальшого дослідження щодо так званих нетипових операцій в бухгалтерському обліку.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» // Курсом реформ – облік 2000. – К.: Баланс-клуб, 2000. – Ч.1. – С. 147-151.
2. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку: наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2000 р., № 356.
3. Крупка Я. Д. Фінансовий облік: підручник / Я.Д. Крупка, З.В. Задорожний, Н.Я. Микитюк та ін. – К.: Хайтек-Прес, 2011. – 544 с.
4. Кім, Г. Бухгалтерський облік [Текст] : первинні документи та порядок їх заповнення : навчальний посібник. / Г. Кім, С. Г. Кім, В. В. Сопко – Київ . Центр навчальної літератури ., 2004 – 440 с. – ISBN 966-8568-42- 7

УДК 657.633

Швайко Надія

*студентка гр. ОА 41 спец. 071 «Облік і оподаткування»,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Науковий керівник: Мельник К.П. к.е.н.,
доцент кафедри обліку і аудиту*

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

На даний час застосування системи внутрішнього аудиту виступає діючим інструментом ринкових змін у діяльності суб'єктів господарювання, адже основним його завданням є пошук відхилень в діяльності організації та розробка рекомендацій задля їх усунення. У результаті виконання цього завдання визначається ефективність функціонування внутрішнього аудиту, що залежить від рівня його організації на підприємстві.

Великий внесок у розроблення та розвиток теоретичних основ і методологічних підходів до шляхів удосконалення внутрішнього аудиту зробили М.Т. Білуха, А.М. Білоусов, В.Г. Гетьман, С.Ф. Голов, М.Я. Дем'яненко, Н.І. Дорош, В.П. Завгородній, М.В. Крапивко, А.Н. Кузьминський, В.С. Рудницький, Б.Ф. Усач та інші вчені.

Внутрішній аудит — це незалежна діяльність з перевірки та оцінки роботи суб'єкта господарювання в його інтересах.

Метою внутрішнього аудиту є допомога членам суб'єкта господарювання ефективно виконувати свої функції.

Термін «Внутрішній аудит» означає діяльність внутрішньої аудиторської служби (або служби внутрішніх ревізорів підприємства).

До основних принципів внутрішнього аудиту відносять [1, с. 241]:

- спрямованість внутрішнього аудиту на реалізацію розробленої корпоративної стратегії;
- гнучкість внутрішнього аудиту;
- багатофункціональність внутрішнього аудиту;
- простота побудови внутрішнього аудиту;
- відповідність методів внутрішнього аудиту специфіці облікової, аналітичної і планової методик, які використовуються підприємством;
- забезпечення професіоналізму й достатньої чисельності внутрішніх аудиторів, ефективне використання кадрів.

Внутрішній аудит аналізує ситуацію ризику і застерігає від банкрутства, використовує ноу-хау для збільшення прибутку й ефективності нової технології, вживає заходів, що сприяють фінансовій діяльності підприємства.

На нашу думку, доцільно в усіх галузях економіки, на кожному підприємстві запровадити систему внутрішнього аудиту з тим, щоб за цю роботу відповідала конкретна особа чи спеціальний відділ. Асигнування на утримання такої аудиторської служби слід